

BLOED

Het was zeven uur toen ik na een lange siësta wakker werd. Het was warm. Een te hete zomer voor een stad waar het bijna altijd koud was. Mijn kamer, door mijn vader getimmerd van spaanplaat, bevond zich op de begane grond, naast het toilet voor bezoekers. Zonder ramen, verlicht door een kaal peertje aan een stuk ijzerdraad. Een vouwbed, een klein bureau.

De anderen hadden hun kamer op de bovenverdieping. Door de niet meer dan twee centimeter dikke wanden kon ik hun dagelijkse bezigheden volgen. Hun stemmen, hun voetstappen, hun stilten.

Zwetend stond ik op. Ik opende de deur van mijn kamer en liep het huis in. Iedereen was er. Mijn oma zat op de bruine bank te kijken naar een quiz op de televisie, een enorm gevaarte dat de halve kamer in beslag nam. Mijn moeder stond in de keuken te koken. Mijn vader zat aan de keukentafel de brochures van hun reis naar Europa te bekijken. Mijn ouders waren de eersten ooit binnen onze familie die een trans-Atlantische vlucht gingen maken. Ze zouden de volgende ochtend naar Madrid vliegen en twee maanden door verschillende landen reizen. Mijn broer Carlos, die zes jaar ouder was dan ik, aaide op zijn hurken onze hond King, een voskleurige boxer met een opvallend litteken links op zijn bovenlip, het gevolg van een messteek die hem was toegebracht door een dronken kerel toen hij als pup tegen hem op was gesprongen om te spelen. In hun kooi hipten Whisky en Wodka, de grasparkieten, van het

ene stokje op het andere, hopend dat mijn oma snel een doek over de kooi zou doen zodat ze konden gaan slapen.

In mijn dromen zie ik vaak dat beeld van toen van mijn familie. Dat was de laatste keer dat ik iedereen samen zag. Vier jaar later zouden ze allemaal dood zijn. Mijn broer, mijn ouders, mijn oma, de parkieten, King.

De eerste dood, die van mijn broer Carlos, kwam eenentwintig dagen na die avond. Vanaf die dag werd mijn familie meegesleurd in een lawine van dood. Dood na dood na dood.

Twee broers had ik. Allebei verloren ze door mijn toedoen het leven. En het mag dan misschien niet helemaal mijn schuld zijn geweest, ik was er in ieder geval verantwoordelijk voor.

Ik deelde de grot die baarmoeder heet met een ander. Acht maanden lang groeide naast mij een identieke tweelingbroer. Samen hoorden we het hart van onze moeder kloppen, we voedden ons met hetzelfde bloed, zweefden in hetzelfde vocht, en onze handen, voeten en hoofden raakten elkaar lichtjes aan. Vandaag de dag weten we dankzij MRI-scans dat tweelingen met elkaar strijden om ruimte in de buik van de moeder. Dat zijn duels op het scherpst van de snede, wrede territoriumgevechten zonder wapenstilstand, waarin een van de twee uiteindelijk de overhand krijgt.

Mijn moeder zal de kramp in haar buik niet hebben opgevat als een woeste tweestrijd. Voor haar gevoel leefde de tweeling (ze dacht overigens dat het meisjes waren) in onderlinge harmonie. Dat was niet het geval. Tijdens een van die schermutselingen zette ik mijn broer zodanig

klem tegen de baarmoederwand dat hij verstrikt raakte in zijn navelstreng. De val was gezet: bij elke beweging werd het koord strakker om zijn hals getrokken, waardoor hij steeds minder zuurstof kreeg.

De krachtmeting eindigde vier weken voordat de negen maanden zwangerschap waren volbracht. Zonder het door te hebben was mijn moeder de grafkist van een van haar tweelingjongens geworden. Acht dagen lang droeg ze het lijk in haar binnenste. De doodssappen vermengden zich met het vruchtwater en vergiftigden het bloed dat me van voedsel voorzag.

Mijn broer, die in de foetale veldslag het onderspit had gedolven, nam wraak. Bijna sleurde hij ook mij de dood in. Toen de gynaecoloog mijn moeder ausculteerde omdat ze klaagde over indigestie, hoorde hij maar één hartje kloppen, dat met de seconde zwakker werd. De arts legde de stethoscoop op tafel en keek haar aan.

‘We zullen een keizersnede moeten uitvoeren.’

‘Wanneer, dokter?’

‘Nu meteen.’

In het ziekenhuis werd ze rechtstreeks naar de operatiekamer gebracht. In allerijl werd de *sectio caesarea* verricht. Het opgezwollen lichaampje van mijn broer werd uit de baarmoeder gehaald, en daarna ik, naar adem happend als een kikkervisje op het droge.

Ik moest bloedtransfusies hebben. Omdat ik was vergiftigd door mijn broer, vergde het tijd om mijn bloed te zuiveren en de toxines uit de weg te ruimen. Achttien dagen lag ik in het ziekenhuis.

In de zes jaar die Carlos ouder was dan ik had mijn moeder drie miskramen gehad. Twee meisjes en een jongen. Geen

van hen was de grens van vijf maanden gepasseerd. In hun verlangen om een kind te verwekken dat die funeste periode van vijf maanden zou overleven en eindelijk weer een zwangerschap tot een goed einde te brengen, hadden mijn ouders de ene na de andere arts geraadpleegd en diverse behandelingen ondergaan. Van kruidentherapieën tot bekkenoefeningen, van hormooninjecties tot afwisselend warme en koude douches, van temperaturen tot de beste seksuele standjes. Ten minste een van die methoden moet hebben gewerkt, want ik ben ter wereld gekomen.

Kapot van verdriet gingen mijn ouders naar huis. Mijn moeder raakte in een depressie. Ze wilde me niet verzorgen, ze wilde me niet voeden. Mijn vader moest niets van me hebben. Nadat hij door de chaos en de snelheid van de gebeurtenissen was meegesleurd naar de operatiekamer en daar aanwezig was geweest bij de keizersnede, walgde hij van de lijkgeur waarmee de huid van zijn pasgeboren zoon was doortrokken.

Jarenlang sliep ik in een kamer met twee ledikantjes. Mijn ouders hadden het neutraal gele babypakje dat voor mijn broertje of zusje was bedoeld bewaard, voor wanneer hij of zij uit het ziekenhuis zou komen. Uitgevouwen op wat zijn of haar ledikant had moeten worden. Soms zetten ze 's avonds de babymobiel aan het plafond aan met figuurtjes van giraffen en olifanten. Dan draaide het ding in het donker met oplichtende sterretjes, ter afleiding van een leeg ledikantje en een als verdoofde moeder.

Mijn oma van vaderskant schoot me te hulp. Ze kwam bij ons inwonen toen ze had gemerkt hoeveel weerzin ik bij mijn ouders opwekte. Ze nam het op zich om me de fles te geven, mijn luiers te verschonen en me aan te kleden, tot mijn moeder vlak voor mijn eerste verjaardag ontwaakte

uit haar langdurige lethargie en van de natuur haar moederinstinct terugkreeg.

Sommige kinderen groeien op met onzichtbare vriendjes, ik groeide op met een onzichtbare broer. Doordat mijn ouders ervoor zorgden dat ik het verhaal van de mislukte bevalling tot in detail kende, voelde ik me verantwoordelijk voor zijn dood. Om het nog een beetje goed te maken, speelde ik jarenlang met de schim van mijn tweelingbroer. Ik deelde mijn speelgoed met hem, ik vertelde hem mijn angsten en mijn dromen. In bed liet ik altijd ruimte voor hem. Ik hoorde zijn ademhaling, ik voelde zijn warmte. Als ik in de spiegel keek, wist ik dat hij dezelfde gelaats-trekken zou hebben gehad, dezelfde kleur ogen, hetzelfde haar, dezelfde lengte, dezelfde handen. Dezelfde handen? Als een zigeunerin zijn hand zou hebben gelezen, zouden de lijnen in zijn handpalm dan hetzelfde hebben prijsgegeven als die van mij?

Mijn ouders noemden hem Juan José, en mij Juan Guillermo. De geboorte- en sterfdatum die in de zerk van zijn piepkleine graf werden gegraveerd waren hetzelfde. Een leugen: Juan José was een week eerder gestorven. Hij was nooit geboren, hij was nooit verder gekomen dan de aquatische fase, zijn toestand van vis.

In mijn jeugd jaren was ik geobsedeerd door mijn bloed. Mijn oma drukte me meermaals op het hart dat ik had overleefd dankzij gulle, anonieme donoren die hun rode en witte bloedlichaampjes, hun bloedplaatjes, hun hemoglobine, hun DNA, hun zorgen, hun verleden, hun adrenaline en hun nachtmerries in mijn aderen hadden gespoten. Jarenlang leefde ik in de zekerheid dat in mij andere mensen huisden, hun bloed vermengd met dat van mij.

Eén keer, toen ik al een tiener was, heb ik erover gedacht om de lijst van bloeddonoren op te vragen, om ze te bedanken voor het redden van mijn leven. Een oom onthulde me een waarheid die ik liever niet had willen kennen: 'Ze bedanken, waarvoor? Die eikels hebben zich voor elke milliliter rijkelijk laten betalen (pas jaren later werd de handel in bloed verboden). Het waren geen gulle gevers geweest, maar wanhopige mensen die geen andere uitweg hadden gezien dan hun bloed verkopen. Injectie-sputen die de brandstof van het leven hadden opgezogen uit verlepte, verslagen lichamen. Wat een ontgoocheling was het, te beseffen dat ik was gevoed door huurlingen.

Op mijn negende zag ik voor het eerst mijn eigen bloed stromen. Ik was aan het voetballen met vriendjes uit de straat, toen de bal terecht kwam op het terrein van een drankzuchtige en gescheiden advocaat die ons elke keer dat hij uit zijn auto stapte een blik op een semiautomatisch pistool onder zijn riem gunde. De muren rond het huis waren overdekt met klimplanten en uit de bovenkant staken scherven van gebroken flessen ter afschrikking van inbrekers. Omdat de advocaat nooit thuis was, kon ik makkelijk langs de klimplanten omhoogklauteren, over de puntige glasscherven heen klimmen en van de muur springen om de bal te pakken. Heen ging moeiteloos. Terug klom ik de muur weer op, maar toen ik naar beneden sprong voelde ik opeens mijn broek scheuren. Ik viel op de grond en stond op. Mijn vrienden keken me verbijsterd aan. Door mijn gescheurde broek begon bloed te sijpelen. Ik bekeek mijn been en ontdekte een diepe snee waaruit rood vocht opborrelde. Ik duwde de wond een eindje open. Achter in de wond zag ik iets wittigs. Eerst dacht ik dat het een stuk glas was, of iets anders waaraan ik was blijven haken. Het was het bot van mijn dijbeen. Het werd zwart voor mijn ogen. Gelukkig kwam er net een buurvrouw aan

toen ik draaierig en lijkleek op de stoep ging zitten, met onder mijn voeten een karmozijnrood plasje. De vrouw hielp me opstaan, zette me op de achterbank van haar Ford 200 en bracht me naar de eerste hulp aan de Avenida Ermita Ixtapalapa, op tien minuten rijden.

Weer transfusies. Nog meer bloed van vreemden. Een nieuw huurlingenleger dat door mijn hartkamers marcheerde: prostituees, alcoholisten, alleenstaande moeders, hitsige tieners om een middagje hotel te betalen, ontslagen kantoorbeambten, bouwvakkers met veel monden te voeden, arbeiders die anders niet rondkwamen, naar een shot hunkerende drugsverslaafden. De zelfkant van de samenleving die mijn slagaders irriteerde.

De arts die me opereerde zei dat ik een stierenvechterswond had, dat de wond precies op de plek zat waar de hoorns van de stieren de dijbenen van torero's doorboorden en de slagader afsneden, zoals ook bij mij was gebeurd. Het toeval wilde dat de man assistent-chirurg in de Plaza Mexico-arena was geweest. In de naargeestige operatiekamer van de groezelige kliniek waar ik naartoe was gebracht wist hij exact hoe hij de gescheurde slagader moest hechten. De bekwaamheid van de arts en de snelle reactie van de buurvrouw verhinderden dat het leven me via mijn been ontglipte.

Twee weken lag ik in de kliniek, die over maar vier bedden beschikte. In een daarvan sliepen om beurten mijn oma, mijn moeder en mijn broer. Soms werden er ladderzatte of bij een auto-ongeluk gewond geraakte personen binnengebracht. Op een middag arriveerde er een man met een grote messteek in zijn maag, en ook zijn leven werd gered door de chirurgische gaven van de jonge arts.

Het was tijdens de nachten waarin Carlos bij me waak-

te dat we elkaar echt leerden kennen. De zesenhalf jaar die we scheelden hadden de ontwikkeling van een nauwe band in de weg gestaan. Dat grote leeftijdsverschil viel echter weg tijdens die nachtelijke uren dat we met elkaar spraken, terwijl hij erop lette dat mijn wond werd gedraïneerd en de verpleegsters niet vergaten me de antibiotica toe te dienen. Hij hielp me naar de wc te gaan, en met een spons hield hij de lange rode streep die over mijn been liep schoon. Met de grootst mogelijke toewijding zag hij toe op mijn herstel. Het besef drong tot me door dat ik ook met hem de donkere baarmoeder van onze verwekster had gedeeld, dat we lid waren van dezelfde bloedlijn. Van de onzichtbare broer – Juan José – verschoof ik mijn aandacht naar de zichtbare broer – Carlos. Ik ontdekte dat mijn echte tweelingbroer zesenhalf jaar eerder was geboren dan ik en we werden onafscheidelijk.

De arts instrueerde me om twee maanden lang geen zware voorwerpen te tillen, niet te bukken en niet te lopen, ook niet met krukken. Omdat mijn ouders geen geld hadden om een rolstoel te betalen, werd ik in een kruiwagen het klaslokaal in gereden.

De eerste dag dat ik op eigen kracht naar buiten kon, ging ik op zoek naar de bloedvlek, die zich nog steeds aftekende op de stoep. Ik bekeek de door het vele vloeien van mijn bloed gevormde zwarte vlinder, een herinnering aan het leven dat bijna uit me was weggestroomd op het asfalt.

Mijn moeder zag me peinzend naar de vlek staren. Ze kwam naar buiten met een emmer, schoonmaakmiddel en een borstel en dwong me de vlek tot en met het laatste spoortje weg te schrobben. De vlek verdween, maar op het stuk glas dat me van mijn dijbeen tot mijn kuit had opengereten bleven restjes opgedroogd bloed zitten, die zelfs met de regenbuien niet weggingen.

Een jaar later klom ik op de muur, hakte met een hamer de flessenscherf los waaraan ik me had gesneden en stopte die in een la. Ik stel me zo voor dat stierenvechters dat doen met de hoorn van de stier die hun been heeft doorkliefd.

Op mijn been vormde zich een litteken van veertig centimeter. Ik had minder gevoel achter mijn knie, rond mijn enkel en aan het uiteinde van mijn voet. Dat gevoel van verdoving is moeilijker te verdragen dan pijn. Als je pijn hebt, voel je tenminste nog dat dat deel van je lichaam leeft. Verdoving is de bijna-zekerheid dat iets in je is gestorven.

De vrouw die die middag mijn leven redde was de moeder van de jongen die vijf jaar later mijn vijand zou worden, de moordenaar van mijn broer. Een moord waaraan ik hoe dan ook medeplichtig was en die de keten van doden in gang zette die mijn familie zou vernietigen.

Volgens een Afrikaanse stam hebben de mensen twee zielen: een lichte en een zware. Wanneer we dromen, verlaat de lichte ziel ons lichaam om in de periferieën van de werkelijkheid rond te dwalen; wanneer we flauwvallen, komt dat doordat de lichte ziel plotseling is uitgetreden; wanneer de lichte ziel weggaat en nooit meer terugkomt, worden we gek.

De lichte ziel komt en gaat. De zware ziel niet. Die verlaat ons lichaam pas op het moment dat we sterven. De zware ziel kent de buitenwereld niet en weet niet welke weg naar het domein van de dood leidt, waar ze tot in de eeuwigheid zal blijven. Om die reden onderneemt de lichte ziel drie jaar voor de dood een reis. Omdat ook de lichte ziel niet weet waar ze de dood moet zoeken, klimt ze in een baobab, de eerste boom van de schepping, en

speurt van daaruit de horizon af. Vervolgens bezoekt ze menstruerende vrouwen. In die paar dagen ervaren vrouwen de scheidslijn tussen leven en dood. Met bloed en pijn verliezen ze het wezen dat had kunnen zijn en nooit zal zijn. Tijdens hun menstruatieperiode verkeren vrouwen in een staat van wijsheid en raken ze aan de grenzen van het zijn en het niet-zijn. Daarom kunnen ze de lichte ziel de weg naar het ravijn van de dood wijzen.

De lichte ziel gaat op pad. Ze loopt door valleien, doorkruist woestijnen, beklimt bergen. Na enkele maanden komt ze aan op haar bestemming, waar ze stopt aan de rand van de nevelige afgrond. Angstvallig kijkt ze in de diepte. Voor haar ogen ontvouwt zich het grote mysterie. Ze keert terug, vertelt de zware ziel gedetailleerd wat ze heeft gezien en leidt haar met vaste hand naar de dood.